

EELAIMUS

Arnold Matteus on tartlastele sama oluline linnaehituslik ikoon nagu ülikool, Raadi või Toomemägi: tema nime on kuulnud kõik, ka kõige arhitektuurikaugemad. Matteus kui arhitekt on ühises kultuuritajus muutunud võõrvõimu vastase võitluse sümboliks, kes temale käepäraste vahenditega tõrjus kavalalt tuima nõuka-arhitektuuri. Nagu legendidega ikka, on ka neis lugudes palju ilustamist ja ajaga lisanduvad aina uued kuldsed kihid. Kuid põhilised kangelasteed on ruumis alles: Tähtvere, panelkadest üsna puhas kesklinn, tänaseks ülekäte läinud pargid jpm. See tühjus, mida Matteus haljastuse abil hoida püüdis, on tänasele tartlasele nii õnn kui õnnetus: meil on rohelusse uppunud kesklinn, mille tõttu kannatab tihedus, kuid võidavad jalutajad. Ruumihoidjateks kavaldatud puud on oma rollist välja murdnud ning laiutavad, selmet teha ruumi nagu algses salaprotokollis kirjas. Sest nüüd ju juba võiks; nüüd on meil ometi head vaba riigi arhitektid ja head uued vabad mõtted. Või kas on?

AVALIKU RUUMI KUJUNDUSLIKU IDEE KIRJELDUS

Väljaku asukoht positsioneerib koheselt väljaku kahe-suunalise iseloomu: värav Tähtverre ja teistpidi linna. See koht on n-ö vahevalitsus e võimuvaakum – ei ole enam Tähtvere, aga kesklinn veel päriselt ka mitte. Hingetõmbekoht ja paus enne emmale-kummale teele asumist. Ruumiliselt moodustub linnaosaplatz, mis on kohandatav festivalideks, toimib igapäevaselt sõlmpunktina, varustab kohvi ja koogiga.

Kujunduskontseptsioon toob vaataja ette arhitekti põhilise mõttemustri – baasgeomeetria, millest sünnivad ruum ja elemendid seal sees, kodud, autod, riided. Väljak kui avaliku ruumi reserveerimine inimestele, sellel kohal hoidumine hoonetest on tänapäeva panelkade – buumiarenduste ja parasiitarhitektuuri – tõrjumine. Arhitekti läbi elu kestev loomine peegeldub geomeetrias, üldstruktuuris, väikevormides. Pikal ajateljel siia maandunud väljak sisaldab Tähtverest võetud art deco'd ja funktsionalismi, igas vanuses kasutajaid teenindav välimööbel (nii klassikalised seljatoed kui skulpturaalsed lavatsid) toob arhitekti kui ühiskonna olulisima teenri inimesele lähemale. Hea ruum on parim ausammas; hästi läbi mõeldud lahendus toob arhitekt-poeedi ja arhitekt-ehitaja sihtgrupile lähemale, vähendab arhitekt-kunstniku irdset olekut.

KATENDID JA HALJASTUSE VALIK, VÄIKEVORMID

Olev tammeallee, kus saab Tartus ühe suurima ruumielamuse, jääb mõistagi alles, samuti pärnad Näituse tänaval. Väljakul olevad toomingad (mis dendrohinna järgi on kehvast seisust) likvideeritakse, et parandada valgustingimusi ning luua uusi juurdepääse. Juurde istutatakse keskmisekasvulisi põõsaid (vabakujulistest istutusalaides).

Väljakul on tume must betoonplaat, hele betoonplaat, muru, puitterrass.

Väljakul, tõstetud pinna juures, on perspektiivisena näidatud kohvi- ja koogipaviljon, et suurendada väljaku küllastatavust, pakkuda uitajatele võimalust puhkuseks ja veresuhkru normaliseerimiseks.

Tõstetud muruala tulevased kasutajad on ilmselt eelkõige lapsed. Normeeritud mänguväljak oma linnast linna ja riigist riiki korduvate mänguvahenditega oleks Tähtverele solvav, seega on mäng jäetud vabaks. Murualasse on paigutatud abstraktsed n-ö poid, millede kasutusvõimaluste komplekt on põhimõtteliselt piiritu – ainsaks tõkkeks saab olla kasutaja fantaasia piir. Tänavapoolt piirab ala varbsein, et elevil mängija sõiduteele ei jookseks.

Väljakule loodud Istumiskohtade paiknemine varieerub, tekivad „jututoad“: päikesele avatud istumiskohad, varjulisemad kohad, väljakule suunatud kohad, tänavale suunatud kohad; igale maitsele ja harjumusele vastavad.

Lisaks tavapärasele klassikalistele istmete-laudadele on väljakul „kohahoidjad“ – lõputult võimaldavad struktuurid istumiseks, lamamiseks, seltskonnaga ja üksi olekuks. Puude all asuvad piiravad platsi visuaalselt tänava eest, kesksed avanevad õhtupäiksesse. Kohahoidjad hoiavad kohta neile, kes tahavad tänavarütmist välja astuda ja omakorda pargiruumis astuda sisse teise, veidi väiksemasse ruumi, kus sündmused saavad toimuda kasutaja tahtmist mööda.

Terrassil, kohahoidjate ja kohviku juures on pistikupesad tehnikavidinate toiteks, kontsertide teenindamiseks jms.

LÄBIVAD LIIKUMISTEED JA LOGISTIKA

Väljak on sõlmeks paljudele suundadele: Veeriku-Vaksal-Toomemägi-Kesklinn, Tähtvere-Karlova. Igast suunast saab igale poole mugavasti juurde ja ära. Taara puiesteel ja osaliselt ka Näituse tänaval on kasutatud betoonkividest lauged serva, et muuta tänavaületamist mugavamaks. Vanurite päevakodu külastajate tarbeks on olemasoleva parkla äärde planeeritud kõnnitee, mis ühendab päevakeskust väljakuga.